

VALSTYBĖS ĮMONĖS „LIETUVOS PRABAVIMO RŪMAI“

2019 m. gruodžio 31 d.

VEIKLOS ATASKAITA

Informacija apie įmonę

Įmonės pavadinimas: VĮ „Lietuvos prabavimo rūmai“ (toliau – Įmonė).

Teisinė forma: valstybės įmonė.

Registro tvarkytojas: Valstybės įmonė Registrų centras, registravimo pažymėjimas išduotas 2004 m. rugsėjo 16 d., Juridinių asmenų registro Nr.003702.

Įmonės kodas: 152035320.

Buveinės adresas: M.K. Čiurlionio g. 65, LT 66164 Druskininkai.

Įmonės filialai: Vilniuje – Žirmūnų g. 70, Kaune - Gedimino g. 28, Klaipėdoje – Tomo g. 20.

Telefonas: (8 313) 51183.

Interneto svetainė: www.lpr.lt.

Finansiniai metai prasidėjo 2019 m. sausio 1 d., baigėsi – 2019 m. gruodžio 31 d.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymu ir Įmonės įstatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro Lietuvos Respublikos finansų ministro 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 1K-421 (Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. sausio 10 d. įsakymo Nr. 1K - 009 redakcija) 9 punktu Įmonės valdymo organai yra:

1. savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija — Lietuvos Respublikos finansų ministerija;
2. vienasmenis Įmonės valdymo organas – įmonės vadovas, direktorius Gintautas Bagotyrius.

Esminė informacija

Įmonė įsteigta 1922 m. gegužės 29 d. priėmus pirmąjį nepriklausomoje Lietuvoje Auksinių ir sidabrinių dirbinių žymėjimo įstatymą. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, 1991 m. įsteigta valstybės įmonė „Lietpraba“. 1995 metais atkurta tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros sistema, Įmonei atkurtas nepriklausomoje Lietuvoje turėtas „Lietuvos prabavimo rūmai“ pavadinimas. Tais pačiais metais įkurti teritoriniai padaliniai Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir Šiauliuose, pastarasis 2013 metais uždarytas.

Įmonės veiklos tikslai ir funkcijos

Įmonės veiklos tikslai – įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka siekti, kad prieš patekdami į rinką tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiai būtų kokybiškai patikrinti ir paženklinėti pagal galiojančių teisės aktų reikalavimus. Tai atliekama, panaudojant šiuolaikinius bandymų metodus ir technologijas. Kad į Lietuvos rinką nepatektų falsifikuoti ir nekokybiški tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiai, prieš paženklinant atitinkamais ženklais arba išduodant atitinkamus kokybės pažymėjimus, jie yra kruopščiai patikrinami, laikantis šalies teisės aktuose ir tarptautiniuose standartuose numatytų reikalavimų. Tai laiduoja derama darbuotojų kvalifikacija, leidžianti disponuoti šiuolaikine technologine įranga, nuolat atnaujinti gaminių tyrimo metodus, bendradarbiauti su užsienio valstybių institucijomis bandymų bei technologijų srityje. Siekiant įgyti tarptautinį kompetencijų pripažinimą, neabejotinu institucijos privalumu yra bandymus atliekančios laboratorijos akreditacija.

Labai svarbi funkcija – ūkio subjektų, užsiimančių veikla su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais, sisteminė kontrolė. Siekiant sėkmingų rezultatų, nuolat tobulinama tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros sistema, apimanti rizikos veiksnių, pagal kuriuos tikrinimams atrenkami ūkio subjektai bei ūkio subjektų tikrinimo metodikų peržiūras.

Dar viena ypač svarbi Įmonės funkcija – užtikrinti pakankamą Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos dalyvių informuotumą apie Lietuvos Respublikos ir ES teisės aktuose keliamus tauriųjų metalų ir brangakmenių kokybės, realizavimo ir kt. reikalavimus.

Vienas iš svarbiausių įmonės valdymo efektyvumą lemiančių veiksnių – užtikrinti racionalų Įmonės išteklių valdymą.

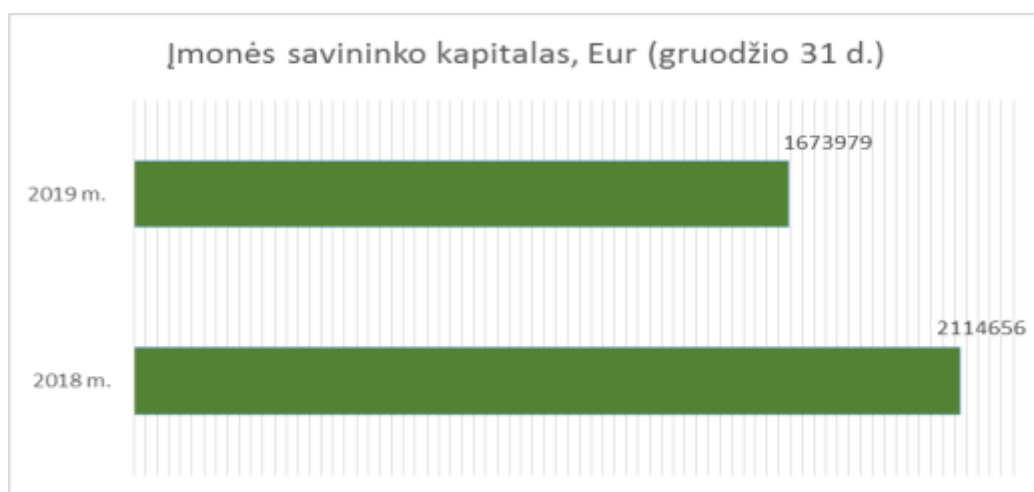
Siekiant šių pagrindinių tikslų įgyvendinimo, Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymu Įmonė paskirta kompetetinga institucijai, kuriai pavesta atlikti tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinę priežiūrą Lietuvoje:

- prabuoti ūkio subjektų ir gyventojų pateiktus tauriuosius metalus, brangakmenius, jų gaminius, pusgaminius, atliekas ir (arba) laužą, juos išpauduoti arba išduoti jų kokybės pažymėjimus;
- prižiūrėti, kad ūkio subjektai laikytųsi Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymo ir kitų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusių veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų;
- konsultuoti ir teikti ekspertinę pagalbą valstybės ir savivaldybių institucijoms, ūkio subjektams ir vartotojams.

ĮMONĖS VEIKLA IR REZULTATAI

Įmonės savininko kapitalas

Įmonės savininko kapitalas 2019 m. gruodžio 31 d. siekė 1673979 Eur (1 pav.). Įmonės savininko kapitalas ataskaitiniais metais sumažėjo 440677 Eur dėl kitoms institucijoms perduoto perteklinio nekilnojamojo turto: 2019 m., vykdant Vyriausybės 2018 m. vasario 7 d. nutarimą Nr.135, valstybės įmonei Turto bankas buvo perduotas patikėjimo teise valdytas Įmonės nekilnojamas - turtas garažas, esantis K. Donelaičio g. 37, Kaune, kurio likutinė vertė 4127,00 EUR; įgyvendindama Vyriausybės 2018 m. rugsėjo 19 d. nutarimą Nr. 937, Įmonė perdavė Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai patikėjimo teise valdytą nekilnojamą turtą, S. Daukanto g. 4, Kaune, kurio likutinė vertė - 436 549,90 EUR.

1 pav. 2018 – 2019 m. Įmonės savininko kapitalas, Eur.

Dėl sumokėtos pelno įmokes, Įmonės savininko kapitalo ir kitų rezervų pokyčio nuosavas kapitalas finansiniais metais sumažėjo nuo 2 580 731 Eur metų pradžioje iki 1 959 852 Eur metų pabaigoje (2 pav.).

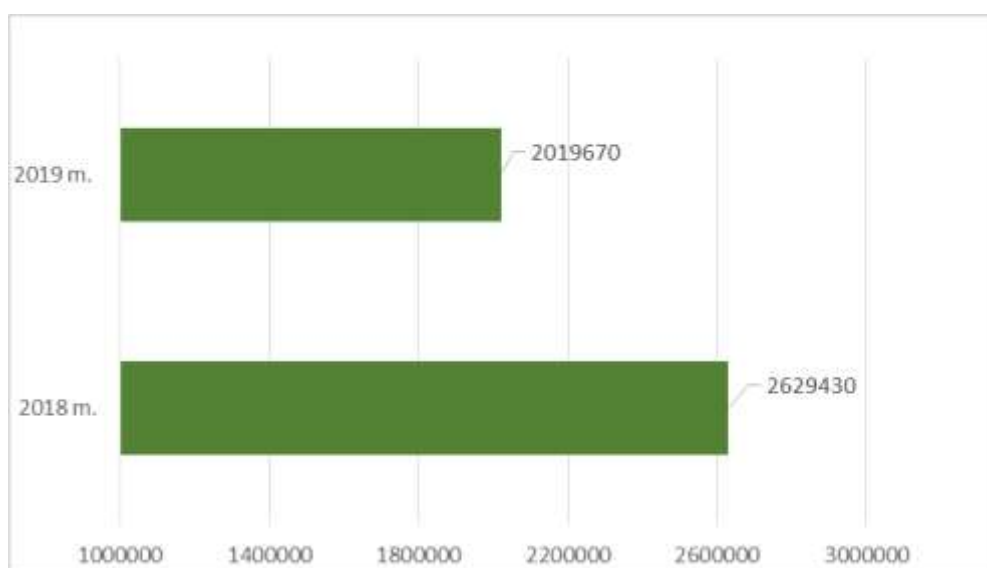
2 pav. 2018 – 2019 m. Įmonės nuosavas kapitalas, Eur (gruodžio 31 d.).

Įmonės turtas

Valstybės perduotą turtą Įmonė valdo patikėjimo teise. Turto, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė, Įmonė neturi.

Įmonės turtas 2019 m. gruodžio 31 d. sudarė 2 019 670 Eur (3 pav.), iš to skaičiaus ilgalaikis – 784 848 Eur, trumpalaikis – 1 231 739 Eur. Per ataskaitinius metus Įmonės turto vertė sumažėjo 609 760 Eur.

2019 metais įsigyta ilgalaikio turto už 93 963 Eur. Svarbiausi Įmonės įsigijimai: naujos Įmonės Kauno filialo patalpos, informacinė Užsakymų priėmimo ir vykdymo kontrolės sistema, kompiuteriai ir kiti technologiniai prietaisai.

3 pav. 2018 – 2019 m. Įmonės turtas, Eur (gruodžio 31 d.).

VĮ „Lietuvos prabavimo rūmai“ savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos nustatytų siektinų veiklos rodiklių vykdymas

Įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti Lietuvos Respublikos finansų ministerija 2019 – 2022 m. strateginiame veiklos plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos finansų ministro 2019 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 1K-55, Įmonei nustatė siektinus rodiklius.

2019 metais Įmonė pasiekė Finansų ministerijos 2019 – 2021 metų strateginiame plane numatytus rodiklius (1 lentelė):

1 lentelė

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Rodiklio reikšmė 2019 m.	
		Planinė	Faktinė
1.	Veiklos pelningumas (EBIDTA) (mln. Eur)	0,02	0,09
2.	Patikrintų ir paženklintų tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių skaičius (mln. vnt.)	0,79	0,88
3.	Rinkoje patikrintų tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių skaičius (mln. vnt.)	0,23	0,23

ĮMONĖS VALDYMO STRUKTŪRA IR DARBUOTOJAI

Įmonės organizacinė struktūra, patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2005 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. 1K-083 (kartu su 2013 m. rugsėjo 6 d. įsakymo Nr. 1K-313 redakcija), pateikiama 4 paveikslėlyje.

4 pav. Įmonės organizacinė struktūra.

Ataskaitinio laikotarpio pradžioje Įmonėje 2019 m. sausio 1 d. dirbo 25, pabaigoje - 2019 m. gruodžio 31 d. – 25 darbuotojai.

Įmonėje dirba aukštos kvalifikacijos specialistai, sukaupę didelę patirtį tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros (prabavimo, brangakmenių ekspertizių ir inspektavimo) srityje.

Specialistai Lietuvoje nerengiami, o sąlygos kelti kvalifikaciją yra minimalios, darbuotojams suteikiama galimybė tobulintis užsienyje.

Įmonės vykdomų paslaugų kokybė besąlygiškai susijusi su specialiųjų gebėjimų reikalaujančiais žmogiškaisiais ištekliais, todėl vienas iš prioritetinių tikslų – sustiprinti Įmonės darbuotojų profesionalumą, tobulinti jų kompetencijas. Nuolat perskirstomos esamos darbuotojų atsakomybės sritys. Siekdami sėkmingai įgyvendinti Įmonės strateginius tikslus bei pagerinti Įmonės paslaugų kokybę, darbuotojų profesionalumą, padidinti jų kompetenciją, ataskaitiniu laikotarpiu peržiūrėta darbo užmokesčio skaičiavimo sistema.

Vadovaujančių darbuotojų darbo užmokestis nustatomas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 23 d. nutarimu Nr. 1341 „Dėl valstybės įmonių ir valstybės kontroliuojamų akcinių bendrovių, uždaryjū akcinių bendrovių vadovų, jų pavaduotojų ir vyriausiųjų buhalterių darbo apmokėjimo“ ir vėlesnių šio nutarimo pakeitimų pagrindu bei patvirtinamas Finansų ministro įsakymu.

Duomenys apie vidutinį darbo užmokestį kas ketvirtį skelbiami Įmonės interneto svetainėje.

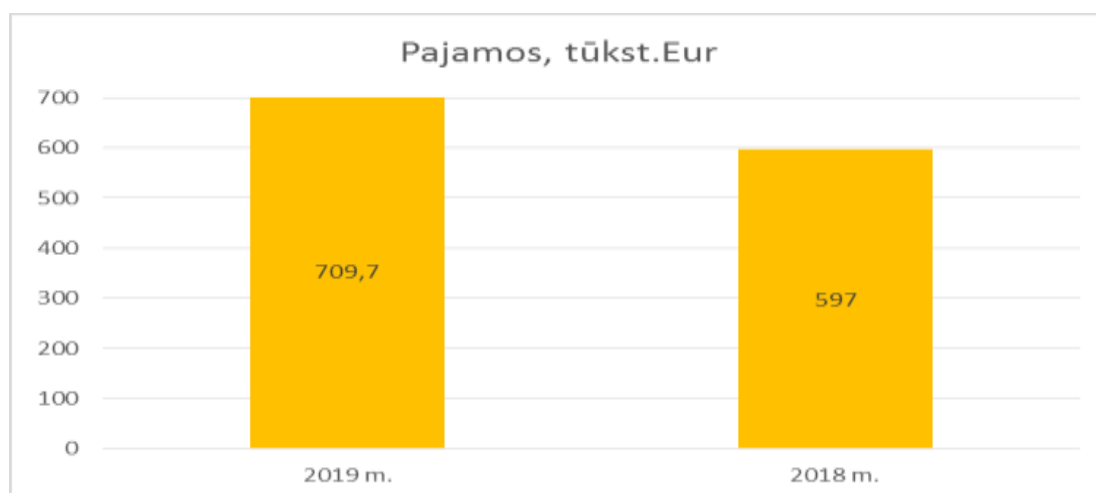
ĮMONĖS BŪKLĖ IR FINANSINĖ VEIKLA

Svarbiausias uždavinys Įmonės finansų srityje – efektyviai valdyti, paskirstyti ir investuoti išteklius, siekiant maksimalios naudos. Racionalus finansinių išteklių naudojimas užtikrina tvarią ir stabilią Įmonės veiklą.

2019 m. Įmonės pajamos siekė 709,7 tūkst. Eur ir buvo 112,7 tūkst. Eur arba 18,88 proc. didesnės nei praėjusiais ataskaitiniais metais (597,0 tūkst. Eur).

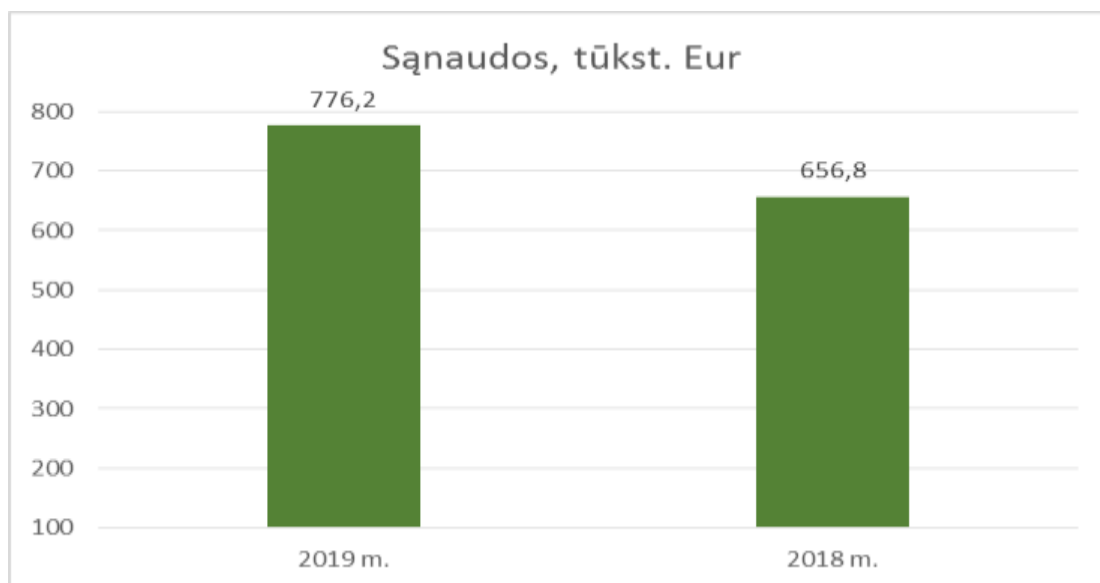
2 lentelė. Pajamų struktūra (tūkst. Eur)

PAJAMOS	2019 m.	2018 m.
<i>Tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių prabavimo, įspaudavimo</i>	709,7	593,5
Kitos pajamos	0	3,5
Iš viso:	709,7	597,0

5 pav. Įmonės pajamos 2018 – 2019 m., tūkst. Eur

Įmonės sąnaudos 2019 m. siekė 776 175 Eur (6 pav.) arba 119 386 Eur didesnės, palyginti su praėjusių metų rodikliu (656 789 Eur).

6 pav. Įmonės 2018 – 2019 m. sąnaudos, tūkst. Eur.

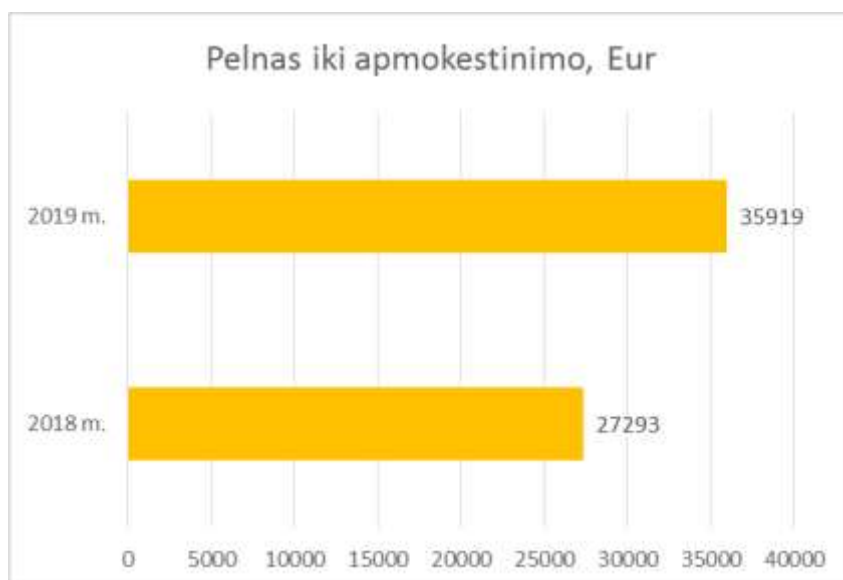
Didžiąją sąnaudų dalį ataskaitiniu laikotarpiu sudarė Įmonės darbuotojų darbo užmokesčio bei kitos su personalo darbo apmokėjimu susijusios sąnaudos – 502 233 Eur, kurios buvo 12,91 proc. didesnės nei 2018 m. (444 827 Eur). Didžiausią įtaką sąnaudų padidėjimui turėjo 2019 metais turėjo atskiroms darbuotojų kategorijoms padidintas darbo užmokestis.

Sąnaudų struktūra pateikiama 3 lentelėje.

3 lentelė. Sąnaudų struktūra (tūkst. Eur)

	2019 m.	2018 m.
<i>Iš viso sąnaudų, tame tarpe:</i>	776175	656 789
darbo apmokėjimo sąnaudos	502 233	444 827
kitos sąnaudos	177 480	108 729
nusidėvėjimo sąnaudos	53 316	60 583
mokesčių sąnaudos	43 128	42 650
palūkanų ir kitos sąnaudos	18	
<i>Sąnaudų kompensavimas biudžeto lėšomis, tame tarpe:</i>	-100 000	-83 755
darbo apmokėjimo sąnaudos	-100 000	-76 601

2019 metais Įmonė gavo 35919 Eur pelno arba 8626 Eur daugiau nei 2018 m. (27293 Eur).

7 pav. Įmonės pelnas 2018 – 2019 m. iki apmokestinimo, Eur.

Vienai iš pagrindinių Įmonės funkcijos – Ūkio subjektų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos atitikties vertinimo įgyvendinimui, 2019 m. buvo skirtas valstybės biudžeto finansavimas (100 tūkst. Eur) kuriomis buvo kompensuota dalis Įmonės rinkos priežiūros sąnaudų.

Vidaus kontrolės sistema

Įmonėje įdiegta vidaus kontrolės sistema, apimanti strateginių veiklos planų vykdymo, finansų valdymo ir paslaugų kokybės, Įmonės valdomo valstybės turto naudojimo ir disponavimo juo kontrolę, sutartinių įsipareigojimų vykdymą, turto bei įsipareigojimų inventorizacijas.

Įmonėje įdiegtas ir sėkmingai praktikuojamas „keturių akių“ principas, kuris užtikrina teikiamų paslaugų kokybę, nešališkumą, sumažina klaidų atsiradimą. Specialisto atlikto tauriųjų metalų gaminių išpavidavimo paslaugos kokybę tikrina kitas specialistas. Pažymėtina, jog, siekiant patikimai nustatyti tauriojo metalo kiekį gaminyje, po prabavimo bandymų gaminių nesuardančiais bandymų metodais, papildomai atliekama cheminė analizė naudojant pamatinius bandymų metodus. Tauriųjų metalų gaminiai išpaviduojami tik įsitikinus prabavimo rezultatų teisingumu.

Įmonės klientai ir pagrindinės jų grupės

Klientų ratas yra ribotas – Įmonė teikia paslaugas ūkio subjektams, užsiimantiems veikla su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais: tauriųjų metalų gaminių gamintojams, importuotojams, prekybininkams, o taip pat - fiziniams asmenims, pateikusiems iširti asmeninius daiktus, bei valstybės institucijoms (dėl konfiskuotų tauriųjų metalų gaminių ekspertizės atlikimo). Didžiausia įmonės klientų dalis – Lietuvoje registruoti ūkio subjektai.

2019-12-31 duomenimis veiklą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais buvo deklaravęs 1927 ūkio subjektas, iš jų: 700 fiziniai asmenys (36,3 proc. visų veiklą deklaravusių asmenų) ir 1227 juridiniai asmenys (63,7 proc.). Iš juridinių asmenų uždarnosios akcinės bendrovės – 875 (71,3 proc.), individualios įmonės – 210 (17,1 proc.), mažosios bendrijos – 89 (7,3 proc.), likę 53 (4,3 proc.) juridinių asmenų – akcinės bendrovės, tikrosios ūkinės bendrijos, viešosios įstaigos.

Didžioji dalis ūkio subjektų, 2019 metais deklaravusių veiklą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais, nurodė vykdysiantys ne vieną, o kelias veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais rūšis.

Per 2019 metus iš viso veiklą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais deklaravo 133 nauji ūkio subjektai, iš jų – 57 arba 42,9 proc. fiziniai asmenys. Ataskaitiniu laikotarpiu veiką su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais nutraukė 103 ūkio subjektai, iš kurių 22 (21,4 proc.) – fiziniai asmenys, kiti – juridiniai asmenys.

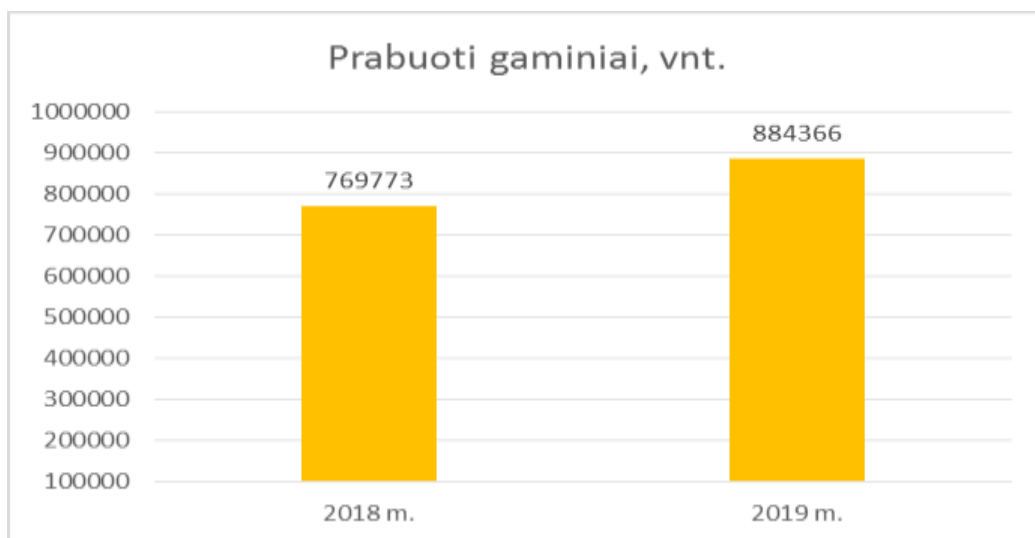
Paslaugų tarifai

Pagrindinių Įmonės teikiamų prabavimo, įspaudavimo bei kokybės pažymėjimų išdavimo paslaugų tarifai patvirtinti Vyriausybės 2016 m. gegužės 2 d. nutarimu Nr. 434, kitų teikiamų paslaugų tarifai patvirtinti Įmonės direktoriaus įsakymais.

Tauriųjų metalų gaminių prabavimas ir įspaudavimas

2019 metais teikdama prabavimo, įspaudavimo ir ženklavimo užsakovo atsakomybės ženklų paslaugas, Įmonė įspaudė į tauriųjų metalų gaminius 0,88 mln. ženklų.

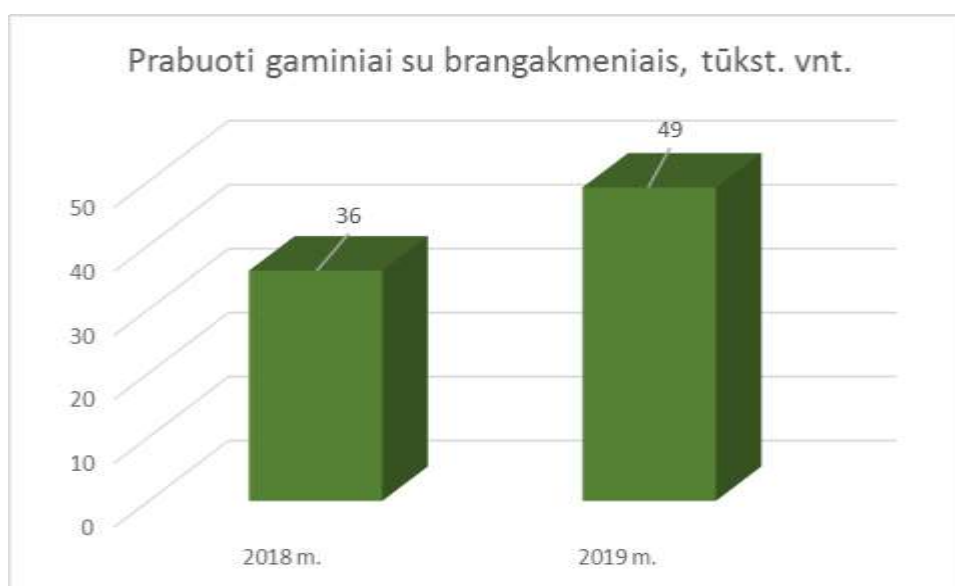
Visi pateikti tauriųjų metalų gaminiai, prieš juos įspauduojant Lietuvos valstybiniu kontroliniu prabavimo ženklų, buvo tinkamai patikrinti, o užsakovui pageidaujant, paženklinti ir jo atsakomybės ženklų. Palyginti su ankstesniais metais stebimas neženklus Įmonės atliekamų paslaugų augimas. Ataskaitiniu laikotarpiu Įmonė patikrino (prabavo) 884366 aukso, sidabro, platinos ir paladžio prabuotų gaminius (8 pav.) arba 114,6 tūkst. gaminių daugiau nei 2018 m.

8 pav. 2018 - 2019 m. prabuotų gaminių kiekis, vnt.

Brangakmenių ekspertizės

Vienas iš sėkmingiausių ir perspektyviausių Įmonės plėtros krypčių, yra brangakmenių tyrimo laboratorijos steigimas. 1995 metais įkurta Brangakmenių tyrimo laboratorija, kurioje sukonzentruoti geriausi Įmonės specialistai bei naujausi laboratoriniai įrengimai, yra viena iš pažangiausių tokių laboratorijų Baltijos regione. Pažymėtina, kad brangakmenių parametrų tyrimai atliekami pagal Pasaulio juvelyrinės konfederacijos (CIBJO) standartus, naudojant pažangiausią gemologijai pritaikytą spektrinę analitinę įrangą: FTIR, Raman, UV-VIS-NIR spektrometrus. 2019 metais Brangakmenių tyrimo laboratorija atliko 49 tūkst. gaminių su brangakmeniais ekspertizes arba 13 tūkst. daugiau nei praėjusiais metais.

9 pav. 2018 – 2019 m. pateiktų prabuoti brangakmenių ir jų gaminių kiekis, tūkst. vnt.

Rinkos priežiūra

Nuolatinę verslo subjektų veiklos kontrolės funkciją atlieka Teisės ir revizijų skyriaus specialistai, kurių darbo vietas įsteigtos Vilniuje, Klaipėdoje ir Druskininkuose. Rinkos priežiūros veiksmai 2019 metais buvo nukreipti į didžiausius rizikos veiksnius – tauriųjų metalų gaminių ženklų (įspaudų) ir kilmės (išsigijimo) dokumentų atitikimo galiojantiems teisės aktams, veiklos legalumo vertinimą bei su verslo liudijimais dirbančių asmenų veiklos priežiūrą, prekybos investiciniu auksu bei šio kaip žaliavos naudojimo riziką, išvengiant pridėtinės vertės mokesčio klausimais.

Ūkio subjektų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos priežiūros (inspektavimo) procedūrų aiškumas ir viešumas, metodinės pagalbos teikimas ir konsultavimas veiklos vietose, rašytinių nurodymų laikytis teisės aktų pateikimo praktikos taikymas bei mažareikšmių teisės aktų reikalavimų pažeidimų vertinimas, konfidencialumo priežiūros veikloje laikymasis, Pirmųjų verslo metų deklaracijos nuostatų taikymas 2019 metais tapo pagrindinėmis šios specifinės rinkos priežiūros veiklos sritimis.

Vadovaudamasi Ūkio ir Teisingumo ministerijų rekomendacijomis, Įmonė didžiausią dėmesį skyrė ūkio subjektų konsultavimo, galiojančių reikalavimų aiškinimo, vietoje poveikio priemonių taikymo. Pagal poreikį ūkio subjektams buvo nuolat teikiama metodinė pagalba.

Vertinančių save kaip pakankamai informuotus apie Lietuvos Respublikos ir ES teisės aktuose keliamus tauriųjų metalų ir brangakmenių kokybės, realizavimo ir kt. reikalavimus Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos dalyvių dalis nuo visų apklaustų Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos dalyvių (proc.) – vienas iš Priežiūros institucijos veiklos vertinimo rodiklių.

Priežiūros institucija parengė ir tikrinimų metu naudoja kontrolinius klausimynus ūkio subjektams.

Visiems naujai veiklą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais deklaravusiems ūkio subjektams, išsiųsti kontroliniai klausimynai, kuriuos atsakę ūkio subjektai pasitikrina, ar jų vykdoma veikla su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais, atitinka teisės aktų reikalavimus.

Ataskaitiniu laikotarpiu buvo atlikti 365 ūkio subjektų veiklos vietų patikrinimai, kurių metu rinkoje buvo patikrinta 0,23 mln. tauriųjų metalų gaminių.

Priežiūros institucija nuolatos savitarpio ir tarnybinės pagalbos principais bendradarbiavo su suinteresuotomis institucijomis dėl nelegalios veiklos, neteisėto praturtėjimo, mokesčių vengimo, prekybos sandorių legalumo prevencijos – tyrimo ir panašaus pobūdžio klausimais, taip pat dalyvavo 12 bendrose kontrolės veiksmuose su kitomis valstybės institucijomis: Valstybine mokesčių inspekcija ir Policija.

2019 m. Priežiūros institucijos darbuotojų iš Lietuvos rinkos kontrolinei prabos, masės ir įspaudų ekspertizei išimta iš viso 2040 gaminių vienetų, kurių bendra masė – 7521,85 g, iš kurių: 1808 gaminių, deklaruoti kaip sidabriniai gaminiai, ir 232 gaminių, deklaruoti kaip auksiniai.

Ekspertizės metu nustatyta, kad 231 gaminiai arba 11 proc. visų ekspertizei paimtų gaminių *neatitiko* deklaruojamos prabos, 2024 gaminiai – *neatitiko* Įstatymo reikalavimų gaminių įspaudavimui / ženklinimui, t.y. dalis gaminių neatitiko ir deklaruojamos prabos, ir įspaudavimo/ženklinimo reikalavimų.

Iš patikrintų 365 ūkio subjektų „veikiančių“ veiklos vietų, 219 –oje su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos vietų nustatyti *neatitikties* Įstatymo reikalavimams atvejai, t.y. 6 iš 10 (60 proc.) patikrintose veiklos vietose nustatyti pažeidimai. Pažymėtina, kad analizuojamu laikotarpiu išliko su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos nereikšmingų pažeidimų tendencija.

Siekiant efektyviau panaudoti žmogiškuosius išteklius, mažiau trikdyti ūkio subjektų veiklą, patikrinimai buvo nukreipiami į rizikingiausias veiklos sritis. Ūkio subjektams, atsižvelgus į nustatytus smulkius pažeidimus, jų pobūdį ir mastą, įvertinus patvirtintas gaminių ženklinimo ir apskaitos pažeidimų mažareikšmiškumo rekomendacijas, buvo duoti privalomi nurodymai ištaisyti nustatytus pažeidimus, iš kurių didžioji dalis buvo įvykdyti.

Ataskaitiniu laikotarpiu užbaigti tvarkyti Ūkio subjektų, jų atsakomybės ženklų pavyzdžių duomenys, suvedant ūkio subjektų veiklos duomenis į vieną programą. 2019 metais 111 ūkio subjektai pateikė prašymų įregistruoti jų atsakomybės ženklus į Ūkio subjektų atsakomybės ženklų pavyzdžių informacinę sistemą.

2019 m. gruodžio 31 d. duomenimis Ūkio subjektų atsakomybės ženklų pavyzdžių informacinėje sistemoje registruoti 897 atsakomybės ženklai.

Visą ataskaitinį laikotarpį kaip ir ankstesniais laikotarpiais Įmonė keitėsi informacija su Valstybine mokesčių inspekcija, Muitinės departamentu, Specialiųjų tyrimų tarnyba bei Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba pagal pasirašytas duomenų teikimo, savitarpio pagalbos ar bendradarbiavimo sutartis.

Vykdam tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūrą, ataskaitiniu laikotarpiu Įmonė bendradarbiavo su Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba (FNTT) prie Vidaus reikalų ministerijos pagal bendradarbiavimo susitarimą. FNTT buvo informuojama apie ūkio subjektų veiklos, susijusios su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais, patikrinimų metu nustatytus nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų finansų sistemai požymius.

Įmonė 2019 m. *neatlygintinai* teikė atnaujintus duomenis Registrų centro valdomai Licencijų informacinei sistemai apie Lietuvos prabavimo rūmuose registruotus ūkio subjektus, užsiimančius veikla su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais, jų vykdomos veiklos rūšis (gamyba, prekyba, lombardo paslaugos, prekyba investiciniu auksu, prekyba ryšio priemonėmis ar kt.).

2019 metais priežiūros pareigūnai patikrinimų metu ir konsultuojant individualiai suteikė 893 konsultacijas.

2019 metais surengti seminarai Utenoje, Panevėžyje, Šiauliuose, Telšiuose, Tauragėje ir Marijampolėje aktualiais veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais klausimais bei pinigų plovimo prevencijos klausimais.

Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencija ir antikorupcinė veikla

Įmonė - viena iš Lietuvos valstybės institucijų, atsakingų už pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją, kaip numatyta Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme (4 str. 8 d.).

Priežiūros institucija aktyviai bendradarbiauja ir keičiasi informacija su Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba (FNTT) apie atliktų subjektų veiklos, susijusios su pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimu, patikrinimų rezultatus.

Įmonės atstovai dalyvavo Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos organizuotame Nacionaliniame pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos vertinime (aptarime), užpildė Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos pateiktą Lietuvos pažangos vertinimo Europos tarybos Moneyval komiteto klausimyną, taip pat dalyvavo MONEYVAL ekspertų atliktame 5-ame Lietuvos pažangos vertinimo etape.

Siekiant minimalizuoti korupcijos pasireiškimo poveikį Įmonės veiklai, Įmonėje aiškiai apibrėžtos darbuotojų teisės ir pareigos, griežtai atskirtos Įmonės vykdomos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros funkcijos, kurių atlikimą reglamentuoja galiojantys teisės aktai.

Visos Įmonės sudarytos sutartys derinamos ir vizuojamos skirtingų padalinių atstovų.

Įgyvendindama Finansų ministerijos antikorupcinę programą, Įmonės svetainėje paskelbta nuoroda į Specialiųjų tyrimų tarnybos svetainę, kur asmenys gali kreiptis dėl pastebėtų korupcijos apraiškų.

SOCIALINĖS IR APLINKOSAUGOS INICIATYVOS

Įmonės siekis – vykdyti socialiniais, aplinkosauginiais ir skaidrumo principais pagrįstą veiklą, ir tam pasiekti keliami šie uždaviniai:

- laikytis visų Įmonei taikomų aplinkosaugos bei darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų;
- sudaryti sąlygas darbuotojų kvalifikacijai kelti;
- taupiai ir racionaliai naudoti išteklius;
- sudaryti ir palaikyti saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas.

RIZIKOS VEIKSNIAI IR GRĖSMĖS

Įmonės paslaugų pirkėjai turi didelę galią Įmonei, nes gali laisvai rinktis kitų ES prabavimo paslaugas teikiančią įmonę. Pirkėjų derybinės pozicijos yra geresnės nei Įmonės: dėl palankesnių sidabro prabavimo paslaugų tarifų, dalis paslaugų užsakovų perka kaimyninių šalių prabavimo institucijų paslaugas, dėl to Įmonės klientų skaičius gali reikšmingai sumažėti, kas neigiamai įtakotų Įmonės finansinius rezultatus.

Pažymėtina, kad kaimyninių valstybių (Lenkijos ir Latvijos) priežiūros institucijose stebimas tiek veiklos, tiek ir struktūrinis stabilumas, o Lenkijos prabavimo priežiūros institucija ketina steigti brangakmenių tyrimo laboratoriją, kas sąlygotų kitos konkurencinės aplinkos Įmonei atsiradimą.

Tauriųjų metalų gaminius įvežant iš ES valstybių, išlieka sunkiai identifikuojamų kitų ES valstybių valstybinių kontrolinių prabavimo, Vienos konvencijos ir atsakomybės ženklų klastočių „cirkuliacija“ rinkoje, kas neišvengiamai ilgina rinkos priežiūros procedūras, mažina darbo našumą ir padidina finansinę naštą Įmonei.

Elektroninių priemonių pagalba vykdoma prekyba tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiiais ir veikla gyvenamosiose patalpose, nesilaikant šią veiklą reglamentuojančių teisės aktų, ne tiktai „iškreipia“ konkurencines sąlygas, bet ir apsunkina tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūrą, didina nelegalių gaminių patekimo į Lietuvos rinkas riziką, ir taip didinant vartotojų teisių pažeidimų mastą bei mažinant Įmonės pajamas.

Įmonės veiklos finansinius rezultatus sąlygoja Įmonės veiklos metų eigoje cikliškumas – didžioji dalis pajamų yra gaunamos IV ketvirtyje. Toks netolygus Įmonės pajamų formavimas apsunkina investicijų planavimą Įmonėje.

ASMENS DUOMENŲ APSAUGA

Darbuotojų ir kitų asmenų asmens duomenys (toliau – asmens duomenys) Įmonėje renkami ir tvarkomi, vadovaujantis Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymu, kitais teisės aktais, reglamentuojančiais Įmonės veiklą, bei laikantis Bendrojo duomenų apsaugos reglamento, Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo, kitų teisės aktų, reglamentuojančių asmens duomenų apsaugą ir sudarytų sutarčių nuostatų.

Tvarkant asmens duomenis, Įmonėje griežtai laikomasi Bendrajame duomenų apsaugos reglamente įtvirtintų principų, užtikrinant, kad asmens duomenys būtų tvarkomi teisėtai, tiksliai, skaidriai, sąžiningai ir tokiu būdu, kad būtų užtikrintas tvarkomų asmens duomenų tikslumas, tapatumas, saugumas, kad nebūtų tvarkomi pertekliniai asmens duomenys ir kad asmens duomenys būtų tvarkomi ne ilgiau, nei tai yra būtina. Įmonė tvarko minimalius (būtiniausius) asmens duomenis, reikalingus vykdyti Įmonei pavestą teisinę prievolę.

Įmonė asmens duomenis tvarko griežtai tik ta apimtimi, kurią nustato galiojantys teisės aktai ir kuri yra reikalinga asmens duomenų tvarkymo tikslams pasiekti: surinkti pakankamus ir tinkamus tikrinamų ūkio subjektų duomenis apie ūkio subjektų vykdomos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos duomenų teisingumą ir veiklos atitiktį galiojančių teisės aktų reikalavimams; vykdyti teisės aktų nustatytus įpareigojimus (pvz. mokesčių, socialinio draudimo, darbų saugos, nelaimingų atsitikimų darbe ir kt. srityse, privalomai naudojant asmens duomenis); kokybišką su Įmonės veikla susijusios informacijos teikimą, asmenų aptarnavimą; užtikrinti Įmonės turto apsaugą, klientų ir darbuotojų saugumą; užtikrinti Įmonės pateikusių asmenų skundų ir prašymų nagrinėjimą; vykdyti Įmonės vidaus administravimą; užtikrinti Įmonės veiklos viešumą, skaidrumą ir vidinę komunikaciją.

Įmonėje paskirtas Duomenų apsaugos pareigūnas (toliau - DAP), kuris atlieka ir kitas interesų konflikto nesukeliančias funkcijas (skyriaus vadovo). Apie tai teisės aktų nustatyta tvarka informuota Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – VDAI). Informacija apie DAP skelbiama Įmonės interneto svetainėje www.lpr.lt skiltyje Asmens duomenų apsauga.

DAP kasmet kelia kvalifikaciją asmens duomenų klausimais. 2019 metais DAP kvalifikaciją kėlė UAB „Ekonomikos mokymo centras“ mokymo kurse „Praktiniai duomenų apsaugos reformos pokyčių įgyvendinimo aspektai“. DAP, atlikdamas savo funkcijas, darbo tvarka konsultuojasi su Finansų ministerijos DAP ir Valstybine duomenų apsaugos inspekcijos specialistais, teikia rekomendacijas Įmonės vadovui asmens duomenų apsaugos srityje, rengiant vidinius Įmonės dokumentus, konsultuoja Įmonės vadovybę, padalinių vadovus asmens duomenų apsaugos klausimais, praveda vidinius mokymus visiems Įmonės darbuotojams, naujus Įmonės darbuotojus supažindina su Lietuvos Respublikos ir Įmonės vidiniais teisės aktais, reglamentuojančiais asmens duomenų apsaugą.

DAP pareigūno statusas užtikrintas, kad jis negautų jokių nurodymų dėl užduočių vykdymo. DAP darbo tvarka kartą per ketvirtį atsiskaito už savo veiklą Įmonės vadovui.

Duomenų tvarkymo sritys Įmonėje aiškiai reglamentuotos galiojančiais teisės aktais. Įgyvendinant Bendrojo duomenų apsaugos reglamento nuostatas, patvirtinti ir Įmonės svetainėje www.lpr.lt paskelbti Bendrajame duomenų apsaugos reglamente numatyti ir/ar VDAI rekomenduoti dokumentai, kuriais vadovaujamosi kasdieninėje Įmonės veikloje.

Visi Įmonės darbuotojai pasirašytinai supažindinti (informuoti) apie jų asmens ir vaizdo duomenų tvarkymą Įmonėje ir yra pasirašę konfidencialumo pasižadėjimus dėl darbo metu gautos informacijos ir asmens duomenų apsaugos.

Ataskaitiniu laikotarpiu atlikta asmens duomenų inventorizacija. Inventorizacijos metu peržiūrėti visi Įmonėje tvarkomi asmens duomenys ir jie inventorizuoti pagal Įmonės veiklos sritis, asmens duomenų tvarkymo tikslą ir teisinius pagrindus. Pertekliniai asmens duomenys *nenustatyti*.

Įmonėje vedamas Duomenų tvarkymo veiklos įrašų žurnalas.

Ataskaitiniu laikotarpiu Įmonėje vykdyta stebėseną, kaip laikomasi Bendrasis duomenų apsaugos reglamento nuostatų, Lietuvoje galiojančių asmens duomenų apsaugos nuostatų ir įmonės politikos asmens duomenų apsaugos srityje, asmens duomenų apsaugos klausimais darbuotojams jų darbo vietose praveisti mokymai.

Kaip duomenų valdytoja, Įmonė įgyvendina ir užtikrina Direktorius nustatytas organizacines ir technines priemones, skirtas apsaugoti asmens duomenis nuo atsitiktinio ar neteisėto sunaikinimo, pakeitimo, atskleidimo, taip pat nuo bet kokio kito neteisėto tvarkymo. Ataskaitiniu laikotarpiu buvo atnaujinta programinė įranga. Informacinių sistemų ir duomenų bazių vartotojų teisės yra ribojamos, vykdoma vartotojų kontrolė, pašalinių asmenų patekimas į patalpas negalimas. Už organizacinių ir techninių priemonių priežiūrą ir administravimą paskirtas atsakingas asmuo organizacines ir technines priemones – Įmonės direktoriaus pavaduotojas.

APSKAITOS TVARKYMAS IR FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIAI

Įmonės finansinės ataskaitos parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos ir Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymais, Verslo apskaitos standartais. Metinių finansinių rinkinių auditą atlieka Įmonės savininko viešo pirkimo būdu parinkta nepriklausoma išorės audito įmonė. Veiklos ataskaita, finansinių ataskaitų rinkiniai ir nepriklausomo auditoriaus išvada ne vėliau kaip iki balandžio 30 d. viešai skelbiamos interneto svetainėje PDF formatu metams pasibaigus.

Siekiant efektyviaus panaudoti ilgalaikį turtą bei užtikrinti tikrą ir teisingą ūkinių operacijų ir procesų atvaizdavimą, 2019 m. patvirtinti nauji technologijų įrenginių nusidėvėjimo normatyvai bei patvirtinta ir naujos redakcijos Įmonės Apskaitos politika.

INFORMACIJOS ATSKLEIDIMAS APIE SKAIDRUMO GAIRIŲ NUOSTATŲ LAIKYMAŠI

Įmonė vadovaujasi Valstybės ir savivaldybių įmonių įstatymo ir 2010 m. liepos 14 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 1052 „Dėl valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašo patvirtinimo“ nuostatomis, dėl Įmonės veiklos ataskaitoje pateiktos informacijos.

Įmonė viešai skelbia savo internetinėje svetainėje Įmonės tikslus ir užduotis, finansinius ir kitus veiklos rezultatus, informaciją apie darbuotojų skaičių, darbo užmokestį, finansiniais metais įvykdytus, vykdomus ir planuojamus pirkimus.

Atskleidžiama informacija objektyviai atspindi Įmonės veiklos pobūdį, esamas ir tolesnes Įmonės veiklos kryptis, uždavinius ir tikslus, pasiekimus ir veiklos rezultatus.

SVARBŪS 2019 METŲ ĮVYKIAI

Svarbiausias 2019 m. įvykis – Ūkio ministerijos parengto ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei pristatyto Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų ir (ar) jų funkcijų konsolidavimo ir optimizavimo priemonių plano pakeitimas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2019 m. rugpjūčio 7 d. protokoliniu sprendimu Nr. 33 atsisakant Įmonę konsoliduoti su Valstybine metrologijos inspekcija. 2019 m. lapkričio 11 d. Finansų ministro įsakymu Nr. 1K-336 patvirtintas Įmonės pertvarkymo į viešąją įstaigą priemonių planas.

Ūkio subjektų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos atitikties vertinimas – viena iš pagrindinių Priežiūros institucijos funkcijų, kurią reglamentuoja Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymas bei Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas. Šiai Įmonės veiklos funkcijai įgyvendinti 2019 metais skirtos valstybės biudžeto lėšos (100 tūkst. Eur).

2019 m. kartu su kitomis už pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją atsakingomis institucijomis Įmonė aktyviai dalyvavo Europos Tarybos Ekspertų komiteto dėl priemonių, nukreiptų kovai su pinigų plovimu bei teroristų finansavimu (MONEYVAL) ekspertams vertinant Lietuvos Respublikos atitikimą FATF rekomendacijoms, o taip pat ginant palankią Lietuvos Respublikos vertinimo išvadą MONEYVAL plenarinėje sesijoje Strasbūre.

Siekdama įrodyti kompetenciją bei gebėjimą gauti patikimus cheminių tyrimų rezultatus, Įmonės specialistai dalyvavo aukso ir sidabro tarplaboratoriniuose bandymuose.

Prabavimo ir išspaudavimo laboratorija po periodinio nacionalinio akreditacijos biuro vertinimo, akredituota pagal LST EN ISO/IEC 17025:2005 standartą penkerių metų laikotarpiui.

Direktorius

Gintautas Bagotyrus